

Gordiuszi csomó

Magyar Hírlap, 2022. május 18.

A környezetvédelemben és a klímakérdésben „látható vita van a nemzeti táboron belül is abban, hogy mi okozza a globális felmelegedést: az emberi tényező vagy pedig tőlünk független, kozmikus, -évmilliók környezeti, földtani, légköri stb. folyamatok, amelyekhez nincs sok közünk. A globális fősodor az előzőt vallja, és ebből nemzetközi megállapodások születtek-születnek, miközben mások ezt óriási hibának vélik. Itt önkritikát gyakorlok: kissé gyorsan jómagam is véleményt formáltam e kérdésben, azután nem értettem önmagammal egyet...” (Fricz Tamás: Élünk a kegyelmi pillanattal! Magyar Nemzet, 2022. május 3.).

A választás utáni kegyelmi pillanatban, az új parlamenti, köztársasági elnöki- és kormányzati ciklus kezdetén valóban időszerű lenne a nemzeti táboron belül (is) őszintén beszélni e kérdésekről. Számos értelmiségi vezető azonban kifejezetten elzárni igyekszik a vita lehetőségét. Magától értetődően helyesnek tartják a fősodor véleményét, mindazt, amit a nyugati világ intézményrendszerei képviselnek és kommunikálnak. Ez azzal a kockázattal jár, hogy hazánk döntéshozóit a valóság megismerésének esélyétől akaratlanul is elszigetelik. Ha politikai vezetőinkhez nem jut el az érvek és az ellenérvek teljes rendszere, esély sincs az adott – gyorsan változó – helyzetben meghozni a lehető legjobb döntéseket.

A legtöbb ember – még a konzervatív értelmiségi vezető is – csak a médiából „tájékozódik”, úgyhogy a fősodornak ellentmondó eredmények (hiába van belőlük annyi, hogy bizonyítják a CO₂-hipotézis tarthatatlanságát) nemigen jutnak el hozzájuk. Tudományos publikációt nagyon kevesen olvasnak; a kutatók is inkább csak írnak. Az információtengerben az érdemi adatok és megfigyelések eljelentékteleníthetők, sőt, ki is forgathatók (képletesen: ideig-óráig, a valóságban sajnos évtizedekig). Az átlagember a dezinformációnak legfeljebb áldozata lehet, ugyanakkor a magukat véleményformálónak gondoló értelmiségiek a dezinformáció terjesztőivé válhatnak.

Azon nincs min csodálkozni, amit a globalisták hirdetnek: azt, hogy a klímára az ember fenyegetést jelent. Így kívánja a világkormányzás beteljesülésére törekvő ideológia, aminek alapérdeke a veszélyérzet kialakítása és felnagyítása. A hazánkban a patrióta oldal a klímafenyegetettség kérdésében megosztott. Ez a világon mindenütt így van. (Ami – mondanivalónk szempontjából mellékesen – azt is jelenti, hogy a patrióták kevésbé elfogultak, mint a globalisták.) A globális kormányzást a legtöbben ellenzik, az ún. klímavédelem szükségességét azonban számosan hajlamosak elfogadni. A kérdés persze az, hogy mi az objektív valóság. A tisztázás mindenkinek érdeke, pártállásra való tekintet nélkül. Mielőtt példákkal jönnék elő, elkerülhetetlen, hogy átrágjuk magunkat a masszív propagandával terjesztett, összezavart alapfogalmak sokaságán.

Az éghajlatváltozásra (klímaváltozásra) született szakmai definíciók tényeken (helyhez és időintervallumhoz kötődő fizikai jellemzők megfigyelésén) alapulnak. A különféle szakmai definíciók közös magja az, hogy az éghajlatváltozás a jellemző időjárás tartós megváltozását jelenti, bármi is okozta azt. Ezzel szemben, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény (UNFCCC, 1992) azzal jött elő, hogy az éghajlatváltozást (klímaváltozást) nem okozhatja „bármi”, csakis az ember. Az egyéb lehetséges (természeti) tényezőket a definícióból száműzték; a tudatosan lekicsinyelt természeti okok az ún. éghajlati változékonyságba kerültek át. A Magyar Országgyűlés az UNFCCC-t 1995-ben foglalta törvénybe. „Éghajlatváltozás jelenti az éghajlat megváltozását, ami közvetlenül vagy közvetve a globális légkör összetételét módosító emberi tevékenységnek tudható be, és ami az összehasonlítható időtartamokon belül megfigyelt természetes éghajlati változékonyságon túli járulékos változásként jelentkezik” (1995. évi LXXXII. Törvény az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény kihirdetéséről, 1. cikkely, fogalommeghatározás). A klímaváltozás üvegházgáz-eredetre szűkítő értelmezése, az eltérő definíciók óhatatlan keveredése (és mesteri kevergetése) szinte nyílegyenesen vezetett a CO₂-kibocsátás csökkentésének kötelezettségéhez. Lényegében ugyanazt a trükköt vetették be, mint amikor az összes migránst

elkezdték menekülni nevezni. Csakhogy klímaügyben sokan képtelenek a kettő között különbséget tenni.

A minden szinten kötelezővé tett zöld direktívák, stratégiák, felkészülési tervek és előrehaladási jelentések lényegét jóformán senki sem érti. (Pedig mindössze csak arról van szó, hogy az ember környezeti hatásának ok-okozati láncolatába beiktattak egy fölösleges láncszemet, aminek rázogatóásával elterelik a figyelmet a környezeti problémák valódi okairól.) Különleges tudományos képzettség híján is belátható, hogy a természetet semmi sem kötelezi a klímaváltozás UNFCCC-definíciójának betartására. Nem lenne szabad tehát kritika nélkül elfogadni semmit, ami ezen alapul. Nem csak a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát, hanem a nemzetközi egyezményeket sem.

A világ sorsát befolyásoló különféle ún. tudományos javaslatoktól elvárható, hogy falszifikálhatók legyenek, állják a kritikát. A főáramú nézetek tudományos képviselője (az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testület, IPCC) azonban minden áron ún. konszenzust (kizárólagosságot és egységességet) erőltet. A klímaváltozás CO₂ (üvegházgáz) eredetét megcáfolhatatlannak tekinti. Pedig 2021-es, hatodik jelentésük kiinduló állítása (miszerint a jelenlegi felmelegedés „példátlan”) ellentmond a tényeknek. A tudományban valójában egy valamiben van csak konszenzus. Abban, hogy ami nem kritizálható (a tudomány világában úgy mondjuk, hogy nem falszifikálható, és ez alatt azt értik, hogy eleve elutasítják az empirikus, objektív és racionális cáfolat lehetőségét), az nem tudomány. A tudományos gondolkodásnak és a tudományos módszertannak ez az alapelve. Ha egy nézet összezavart definíciókra építkezik, a megfigyelési tények helyett tekintélyelvre hivatkozik, kerüli a nyílt vitákat, kizárólagosnak vélt igazságát megcáfolhatatlannak tartja, és e mentén konszenzust erőltet, az a tudományon kívüli érdekek jelenlétének egyértelmű jele.

És most lássunk néhány fájdalmas példát. Nem segíti a döntéshozók tájékozódását, ha a konzervatív értelmiség köztisztelőben álló személyisége a klímaváltozás okairól félretájékoztatja a közvéleményt (A környezetvédelem és a klímaváltozás volt a témája a Magyar Nemzeti Múzeumban megrendezett konferenciának, Kormany.hu, 2022. március 26.). A közlemény egy olyan előadás alapján szólta le a fősodortól eltérő összes létező elgondolást, amely egyetlen hipotézist igyekezett csak cáfolni, egy – még mindig hozzáférhetetlen – tanulmányra hivatkozva. Az az állítás pedig, hogy „...abból, hogy régen természetes okok idézték elő [az éghajlatváltozást], nem következik, hogy ma is természetes okok mozgatnák a változást («egyetlen ok» érvelési hiba). Ilyen gyorsan az elmúlt 65 millió évben egyszer sem tette ezt” hamis, hiszen (1) éppen azokat vádolja az „egyetlen ok” érvelési hibával, akik mindössze annyit mondanak, hogy a természeti változások ma sem álltak le; (2) nem hogy 65 millió éve, de az emberi civilizációk időléptékében is számos, ennél gyorsabb változás történt.

A Hungarian Conservative folyóirat áprilisi számában Steiner Attila tett hitet a klímavédelem mellett. Ugyanezt a szellemiséget képviseli a Kék Bolygó Alapítvány Zöld Föld tankönyvcsomagja is. A Miskolci Egyetem hiánypótló eszmecseréjén a fősodorhoz tartozó és zöldenergia-hívó vitapartnerem szerint „...azért nem nagyon vezet messzire és nem nagyon termékeny arról vitatkozni, hogy van-e klímaváltozás vagy nincs, vagy ez egy tartós folyamat vagy nem, mert a világ tulajdonképpen [...] eldöntötte, hogy elhiszi, hogy van klímaprobléma. A világ országainak 85-90 százaléka csatlakozott a Párizsi Klímaegyezményhez és az azt követő megállapodásokhoz, és kötelezte el magát amellett, hogy ebbe az irányba mozdul és cselekszik. A meghatározó nagyvállalatoknak immár több ezres tábora van, akik önmaguk mellett döntöttek, hogy zöldenergiát fognak használni, vagy olyan technológiákat alkalmaznak, ami a fosszilizist csökkenti” (Kaderják Péter, Változó klímánk – békében és háborúban, 2022. április 11.). Ez legalább világos beszéd. De vajon meddig lehet a jogi-közgazdasági megállapodásokhoz ragaszkodni a fizikai valósággal szemben? Amíg a valóság szembe nem jön.

Náray-Szabó Gábor, a Professzorok Batthyány Körének (PBK) alelnökeke vitaindítójában (Merre tovább? I., PestiSracok.hu, 2022. május 2.) a következőképpen formál véleményt: „Még egy fontos területet emelnék ki, ez pedig a környezetvédelem. Gazdasági sikereink ellenére (vagy talán éppen ezért) hazánkban romlik a helyzet. Ahogyan a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia

előrehaladási jelentéseiből megtudhatjuk, elhanyagoljuk természeti erőforrásaink és ökoszisztéma-szolgáltatásaink fenntartását és megőrzését, fenyeget az éghajlatváltozás és a vízhiány, kimerülhetnek a termőtalajaink. Hosszú távon, átgondolt stratégiát követve előtérbe kellene helyezni a természeti erőforrások megóvását, ez növelné az ország versenyképességét is.” Véleményem szerint a helyzet jóval összetettebb, és a nemzeti tábor 2022 májusában nem tekintheti magától értetődőnek a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia előrehaladási jelentéseit, amiknek a készítője a 100/2007 és az 57/2008-as Országgyűlési Határozattal létrehozott Nemzeti Fenntarthatósági Tanács (NFFT). Még akkor sem, ha a PBK alelnöke egyben az NFFT társelnöke is.

Az őszinteségre törekvő sajtóból (például Magyar Hírlap, Karc FM, Pesti Tv Politikai Hobbista, Duna TV Fábry-show, Mandiner.hu) úgy tűnik, hogy minden eddiginél nagyobb társadalmi igény mutatkozik az eltérő nézeteket szembesítő világos beszédekre. (Ilyen a CLINTEL, azaz a Klímaintelligencia csoport 2019-es nyilatkozata (<https://clintel.org/world-climate-declaration/>). Magyarországi ismeretterjesztésre szívesen eljönne felkészült külföldi professzorok sora is.

A tét nagy. Ha ugyanis az ún. „globális felmelegedést” tényleg emberi tényező okozza, akkor a környezetvédelemben a klímavédelemnek valóban kiemelt szerepet kell kapnia. De ha nem, a klímavédelemnek nevezett gondolati képződményt nyugodt lelkiismerettel elfelejthetjük, és foglalkozhatunk a valóban fontos feladatokkal: az energia (és a nyersanyagok), az édesvíz, a talaj (az élelmiszer), az egészséges természeti környezet valódi kérdéseivel, beleértve az éppen aktuális éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást.

Egyre világosabban látszik, hogy a globális megmondóközpontok nem csak azt várják el, hogy a világ haladjon tovább a dekarbonizáció útján (a szakadék felé), de azt is, hogy ezt meggyőződésből tegye. Nem egyszerűen beletörődve a hatalmi viszonyok által pillanatnyilag meghatározott – egyre töredezőbb – keretekbe, hanem lelkesedve. Ez az a kérdés, aminek végére járni: a gordiuszi csomót megoldani talán éppen Magyarországról lesz lehetséges.

Szarka László Csaba